

Práce s heterogenní třídou

PhDr. Renata Votavová

Cíl vystoupení

Vymezení pojmu heterogenní třída

Nároky na práci učitele v heterogenní třídě

NPI ČR Desatero práce s heterogenní třídou – metodická podpora dostupná na www.zapojmevsechy.cz

NPI ČR Desatero práce s heterogenní třídou – nástroj pro profesní rozvoj učitele

Každý žák je unikát

V čem se podle Vás žáci ve třídě liší?

Typy odlišností

Žáci se liší svými předpoklady i podmínkami k učení

Vnitřní faktory:

předchozí znalosti a dovednosti • pozornost • paměť • **intelligence** • osobnostní vlastnosti (zejména volní) • zájmy • kompetence k učení • **styl učení**

Vnější faktory:

rodinné prostředí (zázemí)

(Kasíková, Valenta, 1994)

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Žák s tělesným postižením

Žák s OMJ

Žák se specifickými poruchami učení

Žák se zrakovým postižením

Žák mimořádně nadaný

Žák s ADHD/ADD

Žák se sluchovým postižením

Žák s mentálním postižením

Žáci s PAS

Žák z odlišného sociokulturního prostředí

Žák s narušenou komunikační schopností

Žáci s přiznanými
podpůrnými opatřeními 1. až 5. stupně

Žáci s různými úrovněmi znalosti češtiny

Učíme vzdělávací obsah a jazyk zároveň

Mateřský jazyk x druhý jazyk x cizí jazyk

Různé úrovně dovedností: psaní /čtení /poslech /mluvení

Jaké jsou výhody a nevýhody
heterogenní třídy?

Výhody a nevýhody heterogenních tříd

Umožňuje sociální učení žáků, poskytuje skutečný obraz společnosti, tím žáky připravuje na budoucí život, umožňuje interakce, které jsou obohacující, dává bezprostřední zkušenosti

X

Klade vysoké nároky na pedagoga, dobře zvládnuté didaktické postupy, široký rejstřík metod a forem výuky, časově náročné na přípravu

Při špatně nastavených didaktických postupech nebudou ošetřeny vzdělávací potřeby žáků

Je v silách učitele přizpůsobit svou výuku
možnostem jednotlivých skupin
žáků/jednotlivým žákům?
Realizovat heterogenní výuku?

Heterogenní výuka

Jak konkrétně?

Individualizace – diferenciací výuky dovedená k samotnému žákovi

Způsob vedení výuky (propojení se stylem učení žáka – např. vizuálním, auditivním, kinestetickým, využití kooperativních strategií)

Typ úkolu (množství, obsah úkolu)

Různé **zdroje** k učení (různorodé texty, PC učební programy aj.)

Čas určený ke splnění úkolu

Personální organizace (týmová výuka učitelů, pomoc asistentů)

Různorodá **zpětná vazba** pro žáky (hodnocení)

Individualizace – diferenciací výuky dovedená k samotnému žákovi

Individualizace a diferenciacie

I. **Vzdělávací obsah** - Co se žáci učí?

II. **Metody výuky** - Jak si dovednosti a znalosti osvojují?

III. **Hodnocení** – Jakou dostávají zpětnou vazbu?

Pomoc učitele v případě žáka s OMJ

Učitel se přizpůsobuje jazykové úrovni žáků: tempo řeči, slovní zásoba, jazykové prostředky

Opakování

Ustálené instrukce

Vizuální opora

Vhodné texty – délka, rozsah, obsah (dle jazykové úrovně)

Předurčování slovní zásoby

Ověřování porozumění

Zpětná vazba

NPI ČR

Desatero práce s heterogenní třídou

Vytvořit **otevřené vyučovací podmínky** vyhovující ve svém dopadu většině žáků (včetně žáků se SVP, žáků s OMJ), odstraňovat maximum bariér bránících aktivnímu zapojení žáků do procesu učení.

Nabízet žákům prostor **pro jejich aktivní zapojení a výběr** ze vzdělávacích příležitostí odpovídajících jejich potřebám.

Benefit pro žáky v podobě **příležitosti zažít úspěch v učení a zkušenosti partnerské spolupráce** a tím ukotvit jejich pozitivní představy o nich samých.

Pro učitele: zprvu časově náročná příprava: nastavit organizaci hodiny, pracovní podmínky žáků, pravidla a postupy, rozšiřovat nabídku vzdělávacích metod; podporovat žáky v procesu učení; posilovat motivaci žáků ke školní práci; nabízet rozdílné způsoby hodnocení žáka atd.

to vše se žáci musí zprvu postupně učit, lze postupovat individuálním tempem

NPI ČR

Desatero práce s heterogenní třídou

Seriál metodických textů pro práci s heterogenní třídou

Proč?

Jak?

Praktické tipy

Další inspirace, materiály

Doporučená literatura

<https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/desatero-zasad-uspesne-prace-s-heterogenni-tridou>

NPI ČR

Desatero práce s heterogenní třídou

Nástroj pro profesní rozvoj učitele při práci s heterogenní třídou

Kroky vedoucí učitele k naplnění zásady (možno podle nastavení úrovně)

Jistota učitele při plnění jednotlivých kroků

Projevy žáků při realizaci dílčích kroků učitele

Četnost sledování očekávaných projevů žáků učitelem

Motivační hodnocení

Zásada úspěšné práce s heterogenní třídou	Kroky vedoucí učitele k naplnění zásady	Jistota učitele při plnění dílčích kroků	Projevy žáků při realizaci dílčích kroků učitele	Četnost sledování očekávaných projevů žáků učitelem
<p>2. Učitel používá ve výuce jednoduchý jazyk s možností vizuální opory</p> <p>https://zpojmevsechny.cz/clanek/detail/uspesna-prace-s-heterogenni-tridou-2-jak-pouzivat-ve-vyuce-jednoduchy-jazyk-a-vizualni-oporu</p>	<p>Učitel používá ve výuce jednoduchý jazyk a ověřuje jeho pochopení u žáků</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ s naprostou nejistotou ○ spíše s nejistotou ○ spíše s jistotou ○ s naprostou jistotou ○ není aktuální 	<p>Žáci v průběhu výuky odpovídají na dotazy učitele, zda učiteli dobře rozumí.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ ANO zřídka ○ občas ○ často ○ vždy ○ NE zatím nepozoruji
	<p>Učitel zvyšuje srozumitelnost svého sdělení poskytnutím vizuální opory</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ s naprostou nejistotou ○ spíše s nejistotou ○ spíše s jistotou ○ s naprostou jistotou ○ není aktuální 	<p>Žáci využívají nabízené vizuální podpory učitele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ ANO zřídka ○ občas ○ často ○ vždy ○ NE zatím nepozoruji
	<p>Učitel opakovaně sleduje, zda žáci rozumí tomu, co jim sděluje na základě jejich reakcí</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ s naprostou nejistotou ○ spíše s nejistotou ○ spíše s jistotou ○ s naprostou jistotou ○ není aktuální 	<p>Žáci sami dávají učiteli najevo, pokud nerozumí jeho sdělení</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ ANO zřídka ○ občas ○ často ○ vždy ○ NE zatím nepozoruji
	<p>Učitel využívá všechny zavedené způsoby komunikace k tomu, aby žákům usnadnil pochopení svého sdělení</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ s naprostou nejistotou ○ spíše s nejistotou ○ spíše s jistotou ○ s naprostou jistotou ○ není aktuální 	<p>Žáci vyžadují, v případě nepochopení učitelova sdělení, jiný zavedený způsob předání potřebných informací.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ ANO zřídka ○ občas ○ často ○ vždy ○ NE zatím nepozoruji

Další výstupy

Elektronická **publikace** pro učitele (po zveřejnění textů na webu www.zapojmevsechny.cz)

Elektronický **nástroj** pro profesní rozvoj učitele při práci s heterogenní třídou **včetně tutoriálu**

Gradované **vzdělávání pedagogů** v úrovních

- ❖ začínající
- ❖ pokročilý
- ❖ extrapokročilý

Cíl vystoupení

Vymezení pojmu heterogenní třída

Nároky na práci učitele v heterogenní třídě

NPI ČR Desatero práce s heterogenní třídou – metodická podpora na www.zapojmevsechy.cz

NPI ČR Desatero práce s heterogenní třídou – nástroj pro profesní rozvoj učitele

VÁCLAV VEVERKA

Pane řediteli, řeknu Vám, že při společném focení
1.A začínám mít o té inkluzi jisté pochybnosti...

Inspirace do výuky

FISHER R.: Učíme děti myslet a učit se: Praktický průvodce strategiemi vyučování. Portál, Praha 1997.

BAKEŠOVÁ E., HÜBNEROVÁ H., VYCHODIL D.: Kritéria hodnocení pro předmět Cizí jazyk.

GINNIS, Paul. *Efektivní výukové nástroje pro učitele*. Strategie pro zvýšení úspěšnosti každého žáka. Praha: Čtení pomáhá, EDUKAČNÍ LABORATOŘ z.s., 2017

ČECHOVÁ, BARBARA; SEIFERT MATĚJ A VEDRALOVÁ ANDREA. Nápadník pro výuku dle učebních stylů. 1. vyd. Praha: www.scio.cz, 2011.

KÖNIGOVÁ, MARIE. TVOŘIVOST: Techniky a cvičení. Praha: Grada, 2007.

Použitá literatura

BARNIER C., The Big What Now Book of Learning Styles: A Fresh and Demystifying Approach. Emerald Books, 2009

KASÍKOVÁ, H.; VALENTA, J. Reformu dělá učitel, aneb, Diferenciace, individualizace, kooperace ve vyučování. Praha : STĎ, 1994.

PRASHNIG, B. Learning styles in action. London: Network Continuum Education, 2006

PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. Pedagogický slovník. Praha : Portál, 2009.

MAREŠ, J. Styly učení žáků a studentů. Praha : Portál, 1998.

TOMLINSON, C. A. How to Differentiate Instruction in Mixed-Ability Classrooms. Alexandria : ASCD, 2001.

Vališová, A., Kasíková, H. a kol. Pedagogika pro učitele. Praha: Grada, 2007

Použitá literatura

BARTOŇOVÁ, M., Inkluzivní didaktika v základní škole se zřetelem na edukaci žáků s lehkým mentálním postižením. 1. vyd. Brno, 2013

BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al., Vzdělávání se zaměřením na inkluzivní didaktiku a vyučování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu. Brno: MU, 2013

www.rvp.cz

děkuji za pozornost

Renata Votavová
garantka společného vzdělávání

Weilova 1271/6

102 00 Praha 10

GSM: +420 604 214 506

Tel: +420 274 022 612

E-mail: renata.votavova@npi.cz

www.npi.cz